

JAK VZNIKLA NÄŠKTERÄ• ÄŒEESKÄ• RÄŒEENÄ•

ÄšterÄ½, 11 zÄ½Ä™Ä- 2018

ÄŒeÄjtina je jazyk nesmä-rnä› bohatÄ½ a hravÄ½. Existuje mnoho ryze Ä•eskÄ½ch rÄ•enÄ-, kterÄj ani poÄ™ÄjdnÄ› nejdou p jinÄ½ch jazykÄ-, a kterÄj tvoÄ™Ä- nezbytnou souÄ½st Ä•eskÄ©ho folkloru a jsou pouÄ¾Ä-vÄjna uÄ¾ po generace. Dost moÅ¾e kdyÄ¾ rÄ•enÄ- Ä™Ä-kÄjte, nejspÄ-Äje ani nepÄ™emÄ½ÄjlÄ-te nad jejich vÄ½znamem nebo nad tÄ-m, jak to kterÄ© zrovna v PÄ™eÄtÄ›te si o nÄ›kolika z nich ä€“ tÄ™eba vÄjs pobavÄ-, jak to vlastnÄ› bylo...

1.

O sto Äjest

DÄ›lat nÄ›co o sto Äjest

znamenÄj dÄ›lat to naplno. VÄje zaÄ•alo u sÄjzky dvou pÄ™Äitel uzavÄ™enÄ© v roce 1880, kde jeden se vsadil s druhÄ½m, Ä¾e do svÄjtku sv. Jana NepomuckÄ©ho zÄ-skÄj pÄ™Ä-zeÄ› dÄ-vky, do kterÄ© byl zamilovanÄ½. V den, kdy zapoÄ•alo jeho ÄºpornÄ© snaÄ¾enÄ- o srdce svÄ© vyvolenÄ©, zbÄ½valo do 16. kvÄ›tna, kdy se slavÄ- NepomuckÄ©ho svÄjtek, 106 dnÄ-.

2.

Jdi do hÄjje

Dnes velmi nevinnÄ›

znÄ›jÄ-cÄ- nadÄjvka, kterou nejspÄ-Äje v konkurenci vulgÄjrnÄ-ch termÄ-nÄ-, kam mA-Ä¾ete nÄ›koho poslat, nikoho nepobouÄ™Ä- a neurazÄ-. DÄ™Ä-ve ale slovo hÄjj znamenalo hÄ™bitov, tudÄ-Ä¾ pokud jste nÄ›koho poslali do hÄjje, naznaÄ•ovali jste mu tÄ-m, Ä¾e by mA›l zemÄ™Ä-t. To uÄ¾ tak mile neznÄ-.

3.

BÄ½t z nÄ›Ä•eho jelen

RÄ•enÄ-, kterÄ© poukazuje

na nÄ›Ä•Ä- zmatenost a nedostatek dÄ›vtipu, vzniklo za prvnÄ- svÄ›tovÄ© vÄjly, kdyÄ¾ Ä•eÄjtÄ- vojÄjci museli v rÄjmci cÄ-saÄ™skÄ© armÄdy Rakouska-Uherska bojovat po boku MaÄ•arÄ-. Ti se bÄ›hem nÄjstupu hlÄjsili pÄ™i vyvolÄjnÄ- svÄ©ho jmÄ©na prÄjvÄ› vykÄ™iknutÄ-m slova: "jelen", coÄ¾ je maÄ•arskÄ½ vÄ½raz pro: "pÄ™Ä-tomen". To, Ä¾e maÄ•arÄjtina pouÄ¾Ä-vÄj slovo, kterÄ© znÄ- jako Ä•eskÄ© jmÄ©no zVÄ-Ä™ete, spolu s Ä•asto nÄ-zkou inteligencÄ- maÄ•arskÄ½ch brancÄ-, pÄ™iÄjlo ÄŒechÄ-m legraÄ•nÄ- a celÄ© se to ujalo a pouÄ¾Ä-valo i po vÄjlce.

4.Houby s octem

KdyÄ¾ se JeÄ¾Ä-Äjovi

dostalo houby s octem, neprojevoval velkÄ© nadÄjenÄ-. KdyÄ¾ se o nÄ›kom Ä™ekne, Ä¾e o nÄ›Ä•em vÄ- houby s octem, znamenÄj to, Ä¾e nevÄ- o danÄ© vÄ›ci vÄ›bec nic. S nÄ›jakÄ½mi hÄ™Ä-bky v Äjku to ale nemÄj nic spoleÄ•nÄ©ho, pÄ›vod rÄ•enÄ- je nutno hledat v bibli, kde ukÄ™iÄ¾ovanÄ©mu JeÄ¾Ä-Äji, kterÄ½ trpÄ- Ä¾Ä-znÄ-, Ä™Ä-nskÄ½ vojÄjk posmä›jnÄ› podÄj na kopÄ- napÄ-chnutou houbu namoÄ•enou v octu, tedy nÄ›co, z Ä•eho se rozhodnÄ› nenapije a je tedy ÄºplnÄ› k niÄ•emu.

5.

OslÄ- mA›stek

V pÄ™enesenÄ©m vÄ½znamu

oznaÄ•enÄ- spojenÄ- dvou nesouvisejÄ-cÄ-ch tÄ©mat vzniklo v dobÄjch, kdy byla jÄ-zda na oslu levnÄ›jÄjÄ- formou jÄ-zdy na koni. Osel ale na rozdÄ-l od konÄ› neumÄ›l pÄ™ejÄ-t nebo pÄ™eskoÄ•it ani sebedmenÄjÄ- pÄ™Ä-kop a vÄjude se tak musely stavÄ›t malÄ© Äjvky, aby se jezdec vÄ›bec nÄ›kam na oslu dostal. ZmapovÄjno je i prvnÄ- pouÄ¾itÄ- souslovÄ- oslÄ- mA›stek v dnejnÄ-m vÄ½znamu, kterÄ© pouÄ¾il ve 14. stoletÄ- filosof Jean Buridan.

6.

DÄjvat si bacha

Takto vypadal obÄjvanÄ½

kancelářské Alexandr Bach, podle kterého si bacha nedáváme. Poměr rozdáváním vysvětlení je, že je synonymum k tomu, kdy si má někdo dávat pozor, vzniklo podle jména absolutistického kanceláře Alexandra Bacha, přičemž se každá musel mít na pozoru. Realita je ale prozaičtější, "bacha" si totiž lidé dávají u dávno předešlým narozením, jedná se o českou zkomoleninu německého "Obacht!", což znamená v argonu zlodějství "právní" "dej si pozor".

7.

Je to na draka

Prohlášení, že je něco k němu, je v této formě taková taktika a pohledkově. Nenechte se ale mýlit, másto pohled o dracích je převod rčené nutno hledat tak leda ve slovněku německých vulgarismů. Drak totiž nemá žádnou zkomoleninou německého "Dreck", což znamená v kal. Tudíž když je něco na draka, je to zřívě na ho*no.

8.

Kout pikle

Nejslavnější pikle kuli proražená rudi v lence smutné princezně. Dnes podobní jedinci sedí v parlamentu. Hovorová vraz pro to, když na někoho vymějí mě nějakou zkusnou a nekalou věc, kupříkladu spájíme jaksi komplot. Pikle je pak mnohým slova pikel, což byla malá stědivá k bodu zbraň, která jí lehce ukráťt a pak někomu nepozorovaně vrazit do zad. Jej v roba mála tedy s dnešním intrikářem leccos společného.

9.

Bázt v ůdu

Vážná lid chápě tento vraz pro to, že někdo nebo něco zmizelo tak, že se jedná o zkomoleninu "bázt v ůdu", tedy utkat pryč tak, že se za lověkem přejí. Historie nám nabízá je itá jedno humornější vysvětlení. ŤEUD neboli ŤEskomoravská ůvřová družstvo byl podnik, který lidem nabízel práci. Jeden ze zakladatelů svou kampaňku vytuneloval a s penězi zmizel neznámo kam. Ti, kteří přišli o peněze, tak rázem vědli, že jejich ůspory jsou v "ŤEUDu".

10.

Chytat lelky/ lelkovat

Lelek - malá láně pták, jehož chytání je zbytečné. Lelek je malá hnědá pták, který celý den spí a aktivně je jen k věru, kdy loví hmyz. Láň lid, kteří nic nedělají, jsou tak stejní jako tento pták. Co se jeho chytání týká, ptáček vědli, že přívě vzhledem k neaktivitě lelků je přes den prostě chytit nemohli a tak slově s chytáním lelků používali k naznačení toho, že se zabývají něčím zbytečným a nepotřebným. na internetu našel pro Kudlanku zaslal SLÁVEK